

Верховний
Суд

THIS PROJECT IS FUNDED BY
THE EUROPEAN UNION

PRAVO-JUSTICE

Дискреція у податкових
спорах

Судовий контроль за реалізацією адміністративними органами дискреційних повноважень у сфері діяльності органів податкової та митної служби

Желтобрюх Ірина Леонтіївна
суддя КАС ВС
доктор юридичних наук

Принцип зв'язаності законом

ініціююча дія закону

межі допустимих дій

“*praeter legem*” - простір для свободи розсуду

порушене право **VS** суспільне благо

втручання у права громадян з боку органів влади

Адміністративні
акти

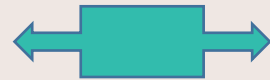
обтяжливі

сприятливі

ПКУ - імперативний метод
правового регулювання

Визначеність певної норми

обставини справи

інтенсивність втручання

Податкові процедури на стадії адміністративного оскарження та судового розгляду

Класифікація розсуду

За суб'єктним складом:

платників податків
контролюючих органів
суду

Об'єкт розсуду:

- виконання податкового обов'язку
- межі повноважень і компетенція органу (функції і правомочності)
- податкове законодавство (ст. 5 ПКУ)

Підстави застосування розсуду податковим органом

- прогалини у праві (у т ч відсутність детального нормативного врегулювання)
- неузгодженості та колізії
- оціночні (формально невизначені) поняття
- множинність тлумачення неконкретизованої норми (порушення правил законодавчої техніки)
- право вибору прямо передбачене законодавством

Презумпція правомірності рішень платника податків

як принцип податкового права (п 4.1.4 ПКУ)

як спеціальна норма (п 56.21 ПКУ)

як спосіб дії платника податків

як межі поведінки контролюючого органу

як вибір суду при вирішенні спору

контроль легальності

- Судовий розгляд

перевірка доцільності

- Відомчий контроль

Межі оцінки податкової дискреції ЄСПЛ

- стаття 1 Протоколу N 1 ЄКПЛ зберігає право за державою запроваджувати такі закони, які, на її думку, необхідні для забезпечення сплати податків (“Феррадзіні проти Італії”);
- адміністративні суди, які розглядають скарги заявників стосовно рішень податкового управління, мають повну юрисдикцію у цих справах та повноваження скасувати оскаржені рішення (“Компанія «Вестберґа» та Вуліч проти Швеції”);
- Питання прийнятності; Трискладовий тест, перевірка пропорційності («Сассіато проти Італії», «Нафтова компанія Юкос проти РФ», «Спорронг проти Швеції», «Дарбі (DARBY) проти Швеції», «Глор проти Швейцарії»)

Межі застосування дискреції

- Ініціювання діяльності, планування перспектив (№2а/1970/3775/12). Винятки
- визначення часу та форм діяльності, виду і змісту управлінських рішень (№813/2766/15)
- обрання конкретних способів захисту інтересів держави з переліку дозволених (№ 640/18643/18)
- формування системи органів, кадрові рішення щодо апарату (№ 200/2402/19-а)

Категорії справ, де можлива
дискреція

реєстрації платників податків (№815/1133/16),
надання податкових консультацій (№826/15903/14),
прийняття рішення за результатами адміноскарження (№810/101/16),
проведення перевірок, визначення їх строків, складення довідки або ж акта за їх
наслідками (№813/2766/15, №813/992/16 №814/726/16),
визначення майна у податкову заставу (№826/7273/18),
розстрочення грошових зобов'язань (№821/764/16),
віднесення платника податків до ризикових та зупинення реєстрації податкових
накладних (№140/2484/19)
і багато інших

Коли дискреції немає

сприятливі для платника акти?
скасування раніше прийнятих обтяжувальних актів?

Умова - настання визначеної законом сукупності обставин

Наслідок – виконання законодавчого обов'язку

Відсутність законодавчих підстав ➡ дискреція

Межі судового втручання

Виключна компетенція $\neq$ Дискреція

Повноваження органу – статті 19, 20 ПКУ

Способи захисту права судом – стаття 245 КАСУ

Принцип розподілу влади

Підсумок:

Владні суб'єкти правозастосування наділені дискреційними повноваженнями задля того, щоб своєю розпорядчою діяльністю шляхом індивідуального регулювання правовідносин вони могли *виконати уособлену в праві волю держави* стосовно конкретних життєвих ситуацій, а не для того, щоб ігнорувати, спотворювати, чи створювати неформальну альтернативу і конкуренцію праву

Верховний
Суд

THIS PROJECT IS FUNDED BY
THE EUROPEAN UNION

PRAVO-JUSTICE

Дякую за увагу!